

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Questio septima. Vtrum paruuli infidelium baptizati inuitis parentibus
suscipiant verum sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Si sint liberi, sic non licet auferre filios eorum & offerre baptismo eis inuitis, quia si hoc liceret, aut liceret persona priuata, aut potestati publicae: non personae priuatae, quia pares sunt, & par in parem non habet imperium. Nec potestati publicae, quia sicut prius potestas publica non potest licite bona istius infidelis liberi auferre pro uoluntate sua sicut nec alicuius fidelis, multo minus filium qui est patri charior quacumque re possessa, imo sicut princeps auferens res talis infidelis, & offerens eas Deo, offerret sacrificium de rapina, sic princeps fidelis auferens infideli libero filium eo inuito, & offerens eum baptismo offert deo sacrificium de rapina.

11 Si autem infideles subsint principi fideli tanquam serui sicut sunt Iudaei, sic adhuc videtur quibusdam quod non licet filios eorum offerre baptismo inuitis parentibus. & ratio eorum talis est, quia ut dicunt, quauis aliqui possint esse serui aliorum quantum ad opera ciuilia, in his tamen quae competunt iure naturali vel diuino non sunt serui sed liberi. potest enim seruus comedere & bibere inuito domino, & etiam contrahere matrimonium, ut habetur extra de coniugio seruorum cap. 1. haec enim competunt eis de iure naturali & similiter potest inuito domino credere in Deum & huiusmodi quae pertinent ad ius diuinum sicut baptizari, ergo cum cura paruulorum de iure naturali & diuino quantum ad hoc competat parentibus, manifestum est quod non possunt eis licite auferri ut baptizentur, licet possint eis auferri ut vendantur licite & caeterae res ad opera seruilia pertinentia. haec autem ratio directe concludit quod Iudaei & caeteri infideles adulti qui sunt serui Christianorum non possunt nec debent cogi quod baptizentur, & hoc fuit prius concessum, sed de pueris eorum carentibus usu rationis quod non possunt licite auferri eis inuitis & baptizari non probat, quia si auferrentur eis & baptizarentur non fieret praedictum pueris, sed potius conferretur eis magnum beneficium, nec parentibus eorum, quia licite possunt eis auferri & vendi in seruicium fidelibus, vel infidelibus prope vel longe (si alii concedunt) quo facto subtrahuntur totaliter a cura parentum, & subsunt in omnibus curae eorum quibus venditi sunt, propter quod si ab eis tollatur & offerantur baptismo nulli videtur fieri praedictum, licet praedictis pueris stantibus sub cura parentum fieret parentibus iniuria si eis inuitis baptizarentur, nec esset decus, nec securum quod pueri baptizati manerent sub cura infidelium, sed quia, ut dictum est, pueri seruorum infidelium non possunt per dominos suos licite subtrahi a cura parentum vendendo eos: vel donando aliis qui extrinc curam eorum habent, non apparet quin licet illis quibus sunt venditi vel donati offerre eos baptismo sine praedictio cuiuscumque, non sic autem licet pueros infidelium liberorum, nec per consequens offerre baptismo, & sic pro nunc apparet mihi quamuis alias senserim oppositum de filiis Iudaeorum.

12 Ad primum argu. dicendum quod nulli est subueniendum in periculo corporali contra ordinem iuris ciuilis, unde si quis a suo iudice rite condemnatur ad mortem non est per violentiam eripiendus. similiter contra ordinem iuris naturalis vel diuini quod filius est sub cura parentum non est eripiendus ut liberetur a periculo mortis aeternae, non enim sunt facienda mala ut veniant bona. Rom. 3. Hoc autem esset si filius infidelis liberi baptizaretur inuitis parentibus quorum cura subest de iure naturali & diuino. Secus autem est de filio infidelis serui, quia res domini est & potest eum subtrahere cura parentum.

13 Ad secundum dicendum quod homo ordinatur in deum per rationem per quam potest Deum cognoscere, & ideo puer antequam habeat usum rationis ordinatur in deum per rationem eorum quorum cura subiacet: propter quod secundum eorum dispositionem sunt circa eum agenda diuina, & quia pueri parentum infidelium liberorum non possunt licite a cura eorum subtrahi sicut pueri seruorum, ideo non licet pueros liberorum sic offerre baptismo inuitis parentibus sicut pueros seruorum. Terrium & quartum argumentum bene probant quod pueri Iudaeorum possunt licite offerri baptismo, & hoc non est intelligendum subtrahis eis prius a cura parentum.

14 Ad primum argu. alterius partis dicendum quod non est simile de patre adulto qui liber est & cura sui ha-

bet in his quae sunt iuris naturalis & diuini, licet in aliis sit seruus, & de paruulo qui curam sui non habet & a cura patris licite subtrahi potest, & ideo per alium cuius cura subicitur potest offerri baptismo.

17 Ad secundum dicendum quod ecclesia in primitiuo statu non est vsa: nec modo videtur hac potestate, videlicet quod paruuli Iudaeorum vel aliorum infidelium seruorum auferantur parentibus & offerantur baptismo, non quia non sit licitum modo quo prius dictum est, sed quia non fuit nec est expediens. Primo, quia per hoc videretur inferri quaedam violentia parentibus ad credendum. Secundo, quia de facili resisteretur ab eo quod fecissent ignoscant, & contra voluntatem parentum.

QUESTIO SEPTIMA.

Vtrum paruuli infidelium baptizati inuitis parentibus suscipiant verum sacramentum.

Tho. ubi supra, vide Caiet. 3. q. 48. ar. 7.

AD secundum sic proceditur. Et arguitur quod paruuli infidelium baptizati inuitis parentibus suscipiant verum sacramentum, quia parentes infideles non habent maius ius in filiis suis paruulis, quam fideles parentes, sed paruuli parentum fidelium baptizati inuitis parentibus suscipiunt verum sacramentum: ergo similiter paruuli parentum infidelium si baptizentur inuitis parentibus, suscipiant verum sacramentum.

2 Item sicut est baptismus fluminis, sic est baptismus sanguinis, sed pueri occisi pro Christo inuitis parentibus receperunt & modo recipient remissionem originalis peccati, ergo similiter pueri baptizati inuitis parentibus recipent verum sacramentum, & effectum sacramenti.

3 IN contrarium arguitur, quia ad receptionem cuiuslibet sacramenti requiritur intentio seu voluntas recipiendi ipsum propria vel interpretatiua, sed in paruulo filio parentum infidelium si baptizaretur inuitis parentibus non est voluntas vel intentio propria suscipiendi baptismum, ut de se patet. Nec interpretatiua cum baptizetur inuitis parentibus, quorum voluntas est interpretatiua voluntatis filii paruuli, ergo si talis de facto baptizetur nullus est baptismus. Minor de manifesta est, sed maior probatur, quia si aliquis adultus sic nutritus esset, quod nihil audiisset de fide, & esset solum in originali. Si talis dormiret, & dormiendo baptizaretur, confiat quod nullus esset talis baptismus, non quia in voluntate eius inueniret baptismus obicem plusquam in paruulo, quia deficeret voluntas suscipiendi baptismum, ergo ad susceptionem baptismi requiritur voluntas suscipientis propria, si sit adultus, vel interpretatiua si sit paruulus, & haec fuit maior: sequitur ergo conclusio.

4 RESPONSIO. De quaestione ista dicunt quidam quod paruuli infidelium quorumcumque si baptizarentur inuitis parentibus recipiunt verum sacramentum & rem sacramenti: quorum ratio est, quia ad susceptionem veri baptismi sufficit quod non inueniatur in suscipiente obex contrariae voluntatis, ut patet in paruulis Christianorum qui ante susceptionem baptismi sunt pares paruulis infidelium, sed in paruulis Iudaeorum, vel quorumcumque infidelium non est obex contrariae voluntatis respectu suscipientis baptismum, ergo tales si de facto baptizarentur etiam inuitis parentibus suscipiunt verum sacramentum, & rem sacramenti. Pro hac opinione videtur esse illud quod scribitur de consec. di. 4. cap. paruuli fideles vocantur, ubi videtur insinuari quod paruulis sufficit fides offerentium nulla facta mentione de fide parentum, & respondent isti ad rationem in oppositum, negando maiorem propositionem, quia ut dicunt, ad veram receptionem baptismi non requiritur voluntas recipientis propria, nec interpretatiua: & ad probationem eius dicunt quod postquam puer venit ad annos discretionis pie creditur quod Deus mouet ipsum ad salutem per instinctum interiore, vel aliquam motionem exteriorem in generali, vel in speciali reuelando ea quae sunt fidei, sine qua non est salus, vel saltem quod cogitet de sua salute, & de medijs perducens eum ad salutem: & si tali motui generali vel speciali non acquiescat tunc ponit obicem, vel contrariae voluntatis si renuat procurare media suae salutis, vel cuiusdam indignitatis si post talem instinctum negligeret, quia qui

In nullo se inuat quādo potest, insignis est quod ab alio inuenitur, & si talis dormiens baptizaretur de facto nihil proficeret, quia non reciperet verum sacramentum, nec aliquem effectū sacramenti, si verō tali insintū acquiescat, iam habet baptismum in voto generali vel speciali implicitē vel explicitē. Et si baptizaretur dormiens recipit verum baptismum & eius effectum. Non quia ad susceptionem baptismi requiritur voluntas propria vel interpretatiua per se, sed solum ad remouendum obicem voluntatis contrariæ vel negligentis. Et istud habet locum in adulto, in paruulo autem nullus talis obex inueniri potest, quum non possit habere vsum voluntatis. Propter quod nec voluntas propria nec interpretatiua requiritur ad hoc, vt suscipiat verum baptismum.

5. Quicquid sit de conclusione. Responso tamen ad rationem non valet. Primò quia licet pium sit credere quod venienti ad annos discretionis Deus inspiret per seipsum vel alterum hominem, vel angelum interius vel exterius, in generali vel in speciali, quod quærat ea quæ sunt sue salutis: nullus tamē dicit quod inspiratio fiat semper homini statim quando venit ad annos discretionis, sed sufficit quod fiat ei post moram temporis si viuat secundum dictam: men recte rationis naturalis, & istud est magis rationabile, quam primum: quia congruum est quod bene venturi ratione naturali Deus inspiret ea quæ sunt fidei, & super rationem, & non prius. In illo ergo medio tempore ante inspirationem factam, si talis dormiat & baptizetur, non potest dici quod in eo sit obex contrariæ voluntatis ad baptismum, nec negligentia, & tamen non reciperet verum baptismum, ergo non sufficit in adulto quod baptismus non inueniat obicem, sed requiritur aliqua voluntas suscipiendi baptismum.

6. Secundo quia posito quod talis inspiratio fieret homini statim, quando venit ad annos discretionis, non oportet tamen quod statim acquiescat vel contradicat, sed potest sine culpa quacumque tenere consensum in suspensio, & deliberare si talis inspiratio est à Deo, an non, & deliberando dormire, & tunc in eo non est obex voluntatis contrariæ ad baptismum, nec negligentia: & tamen si de facto baptizetur, non est verus baptismus: ergo vt prius in adulto non sufficit non inuenire obicem, sed requiritur aliqua voluntas recipiendi baptismum.

7. Tertio quia isti videntur sibi contradicere: dicunt enim & est verum quod necessarium est ad salutem tali adulto post inspirationem sibi factam velle querere media per quæ peruenitur ad salutem, sed medium maxime necessarium ad salutem est baptismus, ergo necessarium est ad salutem quod voluntas istius in generali vel in speciali explicitē vel implicitē sit de baptismo suscipiendo secundum se tanquam de remedio necessario ad salutem, & non ad remouendum obicem contrariæ voluntatis vel negligentia, cuius contrarium ipsi dicunt, & malè: quia tamē obex nunquam fuit in voluntate istius qui post inspirationem vel admonitionem sibi factam, vult querere media sue salutis necessaria. Ridelicet autem dicere quod aliquid sit necessarium ad remouendum impedimentum, quod nec est nec fuit.

8. Quarto quia renuere vel negligere querere baptismum non potest esse impedimentum suscipiendi ipsum, nisi quia velle suscipere est ad hoc dispositio necessaria in adulto: quia renuere vel negligere non impediunt potentiam voluntatis secundum se, sed solum impediunt eam ab actu volendi, si ergo velle suscipere baptismum non sit in adulto dispositio necessaria ad baptismum secundum se, sequitur quod nolle seu renuere vel negligere suscipere ipsum non erunt impedimenta. Non enim impediunt nisi velle oppositum quod secundum se non est per se necessarium ad suscipiendum baptismum etiā in adulto, quæ omnia sunt inconuenientia & sibi inuicem repugnātia & sic patet quod præcedens ratio non est in aliquo soluta.

9. Dicendum est ergo aliter ad questionem prædictam, circa quæ declarabuntur tria. Primum est, quod in adultis requiritur voluntas propria suscipiendi baptismum, & in paruulis requiritur voluntas interpretatiua. Secundum est, cuius vel quorū sit illa voluntas, quæ dicitur esse voluntas interpretatiua paruulorū. Et tertio apparebit illud quod principaliter queritur, videlicet an paruuli infidelium baptizati de facto inuitis parentibus recipiant verum baptismum.

10. Quod in adultis requiritur voluntas recipiendi baptismum, patet faciliter ex his quæ dicta sunt in præcedentibus. Nam Christus mittens post resurrectionem discipulos ad prædicandum & ad baptizandum dixit: docete omnes gentes baptizantes eos, &c. Vbi dicit Hier. quod non potest fieri quod corpus baptizati recipiat sacramentum, nisi ante aliam fidei veritatem susceperit. Ex quo sic arguitur, infidelis adultus qui iam voluntatis suæ arbiter constitutus est simili modo se debet habere ad fidem & ad fidei sacramentum, & maxime ad baptismum, qui est primum fidei sacramentum, & per quæ sit transgressus in consortium fidelium, sed talis adultus non potest credere nisi volens, ergo nec baptizari, & si de facto immergatur vel aspergatur aqua, & dicantur verba, ego te baptizo, &c. nullum est sacramentum, requiritur ergo in adultis baptizandis voluntas propria.

11. In paruulis autem sufficit voluntas aliena, quæ sit interpretatiua voluntatis paruulorum, quia in ipsis est solum originale peccatum, quod contractum est ex voluntate primi parentis, quæ fuit aliquo modo voluntas omnium qui descendunt ab eo per viam naturalis generationis proximè vel remotæ, & ideo ad deletionem eius per baptismum sufficit in paruulis voluntas aliena, quæ sit interpretatiua voluntatis eorū. Et confirmatur, quia quicquid est necessitatis in vno est de necessitate sacramenti in omnibus: in similibus quidem similiter, & in proportionabilibus proportionabiliter, sed voluntas recipiendi baptismum est de necessitate sacramenti in adultis habentibus vsum rationis & discretionis, ergo voluntas suscipiendi baptismum est in paruulis de necessitate sacramenti non quidem similiter, quia non possunt consimiliter habere vsum propriæ rationis & voluntatis sicut adulti, sed proportionabiliter, in quantum concurrat pro eis voluntas aliena, quæ tamen est voluntas eorū interpretatiua. Et sic patet primum.

12. QUANTVM ad secundum, scilicet cuius vel quorū sit illa voluntas, quæ dicitur esse voluntas interpretatiua paruulorum. Dicendum est quod est voluntas habentium curam paruuli, & isti in primo gradu regulariter sunt parentes paruulorum quando viuunt: voluntas enim patris reparatur voluntas filii quando caret vso rationis. Vnde pater testatur pro filio, & eligit ei sepulchrum. Dece dentibus autem parentibus curam paruulorum habent tutores eorum si sint, & si non sint sicut esset de paruulo exposito coram hospitali, de quo necitur quorū est filius curam eius habebit, qui eū in cura sua recipiet: quia quod in nullius iure est, occupanti conceditur. Et si talis non sit, qui eum in cura sua recipiat, remanet saltem in cura ecclesie, si sit filius alie cuius fidelis, vel si reperitur inter fideles, quia idem præsumitur. Quod autem voluntas habentium curam paruulorum sit voluntas interpretatiua eorum patet ex dictis in præcedentibus. videlicet quod homo ordinatur in Deum per rationem & voluntatem, quibus potest eum cognoscere & amare. Et ideo puer antequam habeat vsum rationis & voluntatis ordinatur in Deum per rationem & voluntatem illorum quorum curam subiacet, & secundum eorum dispositionem sunt circa eum agenda diuina, & sic patet secundum.

13. Quantum ad tertium videlicet an paruuli infidelium baptizati de facto inuitis parentibus recipiant verum baptismum distinguendum est vt prius: quia parentes infidelium paruulorū aut sunt serui Christianorū in eis quos habitant, aut liberi. Si sint serui, cum paruuli eorum positi sint eis licite auferri & donari vel vendi aliis qui extrinsecus habebunt curam eorum, si illi offerunt eos baptismum, recipiunt verum sacramentum, quia concurrunt omnia quæ sunt de necessitate sacramenti, videlicet forma, materia, intentio ministri, & voluntas habentis curam paruuli, quæ est eius voluntas interpretatiua. Si autem parentes infidelium paruulorū sint liberi, cum paruuli eorum non possint eis licite auferri, & alterius curæ subiciuntur viuētibus parentibus & inuitis, tunc non apparet quod si tales paruuli de facto baptizentur inuitis parentibus quomodo suscipiant verum sacramentum, quia non concurrunt voluntas suscipiendi, nec directa nec interpretatiua, quarum tamen altera necessario requiritur, vt probatum est prius.

14. AD argumenta in oppositum respondendum est

ad primum quod non est simile de parulis parentum fidelium, & parentum infidelium: quia potestas patris fidelis super filium subiacet potestati publice, seculari, & ecclesiasticae: & ideo si pater abutitur potestate sua quā habet circa curam pueri potest iuste priuari paternā potestate & cura pueri committi alii, quia non exhiberet se tanquam patrem, sed tanquam hostem: & sic est de patre fidele, qui nolle filium suum baptizari, propter quod cura pueri potest iuste sibi auferri, & alteri committi, de cuius voluntate puer baptizetur, sicut de iure civili auferenda esset patri filia quam vellet prostituere, & filius quem vellet docere malos mores, puta quod esset adulterandum vel furandum. Pater autem infidelis & liber non abutitur patria potestate si teneat filium paruulum in ritu quem ipsemet seruat, de quo non potest per rationem conuincere, quod sit ritus illicitus: & ideo non potest licite propter hoc sibi auferri cura filii, & alii committi de cuius voluntate baptizetur, propter quod filius parentis fidelis, potest licite inuito patre baptizari, & suscipit verum sacramentum, non autem filius parentis infidelis.

15 Ad secundum dicendum quod paruuli occisi pro Christo etiam inuitis parentibus, sicut fuerunt innocentes fuerunt saluati, & nunc etiam saluaretur paruulus, vt pie creditur, si occideretur in odium Christi. Et istud non esset ex proprio merito, quia nullum est in paruulo, nec ex natura facti, nec ex opere operato, cum martyrium non sit sacramentum, sed ex abundantia pietate Dei, ideo ibi non requiritur voluntas propria, vel aliena, sicut requiritur in baptismo fluminis, quod est sacramentum.

QUESTIO OCTAVA.

Utrum baptismus fluminis & sanguinis suppleat vicem baptismi aquae.

Tho. 3. q. 66. art. 11. c. 12.

Postea queritur utrum baptismus fluminis & sanguinis suppleat vicem baptismi aquae. Et videtur quod non. Primo de baptismo fluminis, quia si suppleret vicem baptismi tunc iustificatus per fidem & contritionem non esset baptizandus, consequens est falsum, vt patet ex precepto Ioannis. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c. ergo & antecedens.

2 Item si fides propria, & deuotio sufficeret ad salutem adulto sine baptismo aquae, eadem ratione, vt videtur sufficeret etiam paruulo ad salutem fides & deuotio aliena, quia sicut in adultis requiritur fides propria, ita in paruulis sufficit aliena, sed paruuli non possunt iustificari per fidem alienam sine sacramento, ergo nec adulti per fidem propriam, & tamen iste vocatur baptismus fluminis, quare &c. Minor probatur per illud quod dicit Augustinus libro de fide, ad Petrum. Et recitatur de consec. distin. 4. firmissime tene paruulos qui vel in vteris matrum viuere incipiunt & ibi moriuntur, vel de matribus nati sine sacramento baptismi de hoc seculo transferunt aeterno supplicio puniendos.

3 Item probatur de baptismo sanguinis quod non suppleat vicem baptismi fluminis, quia maioris efficaciae est virtus passionis Christi quā sit charitas suscipientis martyrium pro Christo, sed baptismus aquae habet virtutem ex passione Christi, vt habetur Rom. 6. vbi dicitur: Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, martyrium verò ex charitate suscipiēti, sicut dicit Apostolus. 1. Cor. 13. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest: ergo videtur quod efficacia martyrii non attingit ad efficaciam baptismi, & ita non perfecte supplet vicem eius.

4 IN contrarium est quod dicit Augu. lib. 4. de baptismo. Et recitatur de consec. distin. 4. baptismi vicem aliquid quando suppleat passionem, de latrone illo baptizato cui dictum est, Hodie mecum eris in paradiso: beatus Cyriacus non leue documentum assumit, quod etiam atque etiam considerans non tantum passionem pro nomine Christi susceptam id quod baptismo deerat posse supplet, sed etiam fidem & conuersionem cordis, si forte ad celebrandum mysterium baptismi in angustiis temporum succurri non potest.

RESPONSIÓ. Tria sunt videnda. Primum est

de distinctione baptismi. Secundum de comparatione eorum. Tertio ex his apparebit propositum.

6 QVANTVM ad primum sciendum est quod loquendo proprie & simpliciter de baptismo solū est vnus baptismus qui fit in aqua cum determinata forma verborum, & est sacramentum de quo dicit Apostolus Ephe. 4. Vnus dominus, vna fides, vnū baptisma. Si verò aliquid aliud dicatur baptismus hoc non est proprie & simpliciter, sed per attributionem, sicut vrina, medicina, dieta dicuntur sana per attributionem ad sanitatem animalis: quia vrina est signum sanitatis, medicina causa efficiens, dieta causa conseruans: & per hunc modum aliquid dicitur baptismus, quia signum est veri baptismi, & sic diluuium dicitur baptismus propter saluationem fidelium, & submersionem malorum per diluuium factam, quae significat abluitionem vitiorum & liberationē a potestate demonum quae verè fit in baptismo. Propter eandem rationem submersio Aegyptiorum in mari rubro, & liberatio populi Dei, baptismus dicitur ab Apostolo. 1. Cor. 10. vbi dicitur: Patres nostri omnes in Moyse baptizati sunt in nube & in mari, similiter quaedam abluitiones ver. le. baptizata hoc modo dici possunt, vt aqua lustrationis, & quaedam similia. dicitur enim aliquis baptismus, quia est dispositio preparans ad baptismum nostrum: vt baptismus Ioan. Et de istis raro loquuntur doctores praeter Damascenū, qui cum his quae dicta sunt & dicuntur assignat nouem genera baptismatum. Alio modo dicitur aliquid baptismus secundum proportionem ad effectum veri baptismi, & sic baptismus poenitentiae vel fluminis, & baptismus sanguinis de quibus loquitur hic Magister & glossa super illud Heb. 6. baptismum doctrinae. dicit quod est baptismus aquae, poenitentiae & sanguinis: quia sicut effectus baptismi est mundatio culpe & ablatio poenae, sic per poenitentiam & martyrium remittitur culpa & poena simpliciter vel in parte, simpliciter vt in martyrio, & in parte vt in poenitentia, quando susceptionem sacramenti baptismi excludit casus necessitatis non contemptus religionis. Et de martyrio quidem sic, non minus operatur passio Christi ad salutem in eo qui ei conformatur secundum realem susceptionem quam in eo qui conformatur ei solum secundum figuralem representationem, sed in martyrio suscepto pro Christo martyr conformatur Christo passio quantum ad realem passionis susceptionem, in baptismo autem solum conformatur ei quantum ad figuralem representationem, ergo non minus operatur ad salutem martyrium, quam baptismus aquae. De poenitentia autem quae dicitur baptismus fluminis in quantum cor hominis mouetur a Spiritu sancto ad credendum & diligendum Deum & poenitendum pro peccatis, similiter patet quod per eam dimittitur culpa, dicente scriptura Sap. 11. dissimulans peccata hominum propter poenitentiam. & sic martyrium & poenitentia dicuntur baptismata, & sic patet primum.

7 QVANTVM ad secundum, scilicet de comparatione ipsorum sciendum est quod possunt comparari quantum ad duo secundum duos effectus baptismi qui sunt liberatio a malo & adeptio boni. Liberatio autem a malo est triplex secundum quod est triplex malum, culpa, poena, & sequela.

8 Quantum ad liberationem a culpa melior est baptismus fluminis & poenitentia, quam baptismus fluminis & sanguinis, non quia plenius tollit culpam, sed quia crebrius tollit eam. Potest enim iterari, non autem martyrium, vel baptismi sacramentum. Ex quo potest sic argui, existente morbo iterabilis melius est remedium iterabile, quam non iterabile, sed morbus peccati saltem actualis est iterabilis, & remedium eius quod est poenitentia, seu baptismus fluminis similiter est iterabile, non autem martyrium, vel baptismus aquae, ergo &c. Ista tamen ratio non videtur concludere de martyrio, quia in martyre post martyrium peccatum non est iterabile, eo quod exiit statum peccandi.

9 Quantum autem ad liberationem a malo poenae baptismus aquae melior est, quia perfectior est quā poenitentia, eo quod tollit omnem poenam culpe debitam quod non facit poenitentia. Martyrium verò etiam tollit omnem poenam, non tamen aequaleuiter. Ex quibus potest sic argui, illud

remia